

KÖRNYEZETVÉDELMI TERMÉKDÍJ 3.

- A termékdíj olyan gazdasági szabályozó eszköz, amelynek célja a hulladék keletkezésének megelőzése, ösztönzés a hulladékok hasznosítására, és forrásteremtés a hulladékkezelési feladatok ellátásához.
- Az Európai Unió 2008/98/EK számú hulladék keretirányelve rögzíti, hogy a hulladék ártalmatlanításának költségeit a hulladék birtokosának vagy a hulladékot előidéző termék előállítójának kell fizetni.
- A termékdíj bevallással, a fizetéssel és az ellenőrzéssel kapcsolatos feladatokat 2013-tól a Nemzeti Adó- és Vámhivatal végzi.
- A 2017. évi Országos Gyűjtési és Hasznosítási Terv szerint a hulladékgazdálkodási feladatokra szolgáló bevétel összege 11,65 milliárd Ft, a gyűjtés és hasznosítás finanszírozására 9,7 milliárd Ft jut.
- A termékdíjból származó költségvetési bevétel tervezett összege 2018-ra 75,3 milliárd Ft.
- A körforgásos gazdaságban az a cél, hogy a termékek, alkotóelemeik és anyagaik minél tovább és minél magasabb minőségben maradjanak a gazdaság vérkeringésében. Ehhez új üzleti modellek, új fogyasztói magatartás, a hulladék nyersanyaggá való átalakításának új megoldásai kellenek.

A Kormány [T/17569.](#) számon nyújtotta be a környezetvédelmi termékdíjról szóló [2011. évi LXXXV. törvény](#) (Ktdt.) módosítására vonatkozó javaslatát. A javaslat egyszerűsíti a termékdíj-kötelezettség teljesítését, ösztönzi a hulladékká vált és a használt termékek újrafelhasználásának előkészítését és követi a [2012/19/EU](#) irányelv (WEEE) változásait. Az Infojegyzet egy korábbi anyag frissítése és kitér a körforgásos gazdaság új elméletére is.

A környezetvédelmi termékdíj (továbbiakban termékdíj) gazdasági szabályozó eszköz. Olyan adónem, amelynek megfizetésével az állam pénzügyi forrásokat kíván teremteni a környezetet terhelő termékek előállítása, forgalmazása és felhasználása során keletkezett károk megelőzéséhez, csökkentéséhez. A termékdíj eszköz arra, hogy az állam a gyártói felelősség és a „fizessen a szennyező” elv erőteljesebb érvényesítésével a hulladékok keletkezésének megelőzésére, a hasznosításra ösztönözzön.

Magyarországon a termékdíj rendszert a környezetvédelmi termékdíjról, továbbá egyes termékek környezetvédelmi termékdíjáról szóló 1995. évi LVI. törvény vezette be, amely 2011. december 31-ig volt hatályban. Története során többször módosították, a szabályrendszer egyes elemeit változtatták; ennek ellenére elmondható, hogy hozzájárult a korszerű hulladékgazdálkodás kialakulásához. A 2011-ben elfogadott új törvény (a környezetvédelmi termékdíjról szóló 2011. évi LXXXV. törvény) a termékdíj-rendszert jelentősen átalakította.

A TERMÉKDÍJ-RENDSZER FŐ ELEMEI

Magyarországon jelenleg termékdíj-köteles termékek az akkumulátorok, a csomagolószerek, az egyéb kőolajtermékek, az elektromos és elektronikai berendezések, a gumiabroncs, a reklámhordozó papír, az egyéb műanyag és vegyipari termékek, papír és az irodai papír.

A termékdíj-köteles termékeket vámtarifaszám alapján határozzák meg. A fizetési kötelezettség a termékdíj-köteles termék forgalomba hozatala vagy saját célú felhasználása esetén keletkezik és általában az első belföldi forgalomba hozót vagy az első saját célú felhasználót terheli.

A törvény szerint lehetőség van a termékdíj fizetés szerződésben (vagy egyéb kőolajtermékeknél számlán) történő átvállalására. Ekkor az eredeti kötelezett helyett az átvállaló fél fizeti meg a termékdíjat. A törvény meghatározza, hogy mely tevékenységet végző kör lehet átvállaló. A szerződés átvállalása lehet például export célú átvállalás, bérnyújtás stb.

A díjfizetés alapja a termékdíj-köteles termék tömege, a díjtétel nagyságát az egyes terméktípusoknál a törvény mellékletei állapítják meg. Néhány példa: műanyag bevásárló táskák díja 1 900 Ft/kg, rádiótelefon 304 Ft/kg, reklám- és irodai papír 85 Ft/kg illetve 19 Ft/kg.

A termékdíjat a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnak kell megfizetni.

Az ún. csekély mennyiségű kibocsátók és egyes mezőgazdasági termelők jogosultak termékdíj-átalány fizetésére, melynek nagyságát a jogszabály termékáramonként rögzíti. Átalány fizetés csak a végfelhasználóknak történő értékesítés esetén lehetséges.

Egyéni hulladékkezelés akkor valósul meg, ha egyes termékdíj-köteles termékekből (akkumulátor, csomagolószerszám, elektromos és elektrotechnikai berendezés és gumiabroncs) keletkezett hulladékot a fizetésre kötelezett:

- magánszemélytől telephelyén vagy az értékesítés helyén az értékesítővel együtt összegyűjti;
- a saját célú felhasználásból keletkezett hulladékot telephelyén összegyűjti;
- a vevőtől csomagolószerszám hulladékának hajléktalanellátó szervezettel vagy intézménnyel közösen az intézmény épületében összegyűjti, és mindhárom esetben hasznosítja vagy hasznosíttatja.

A törvény végrehajtási szabályait a [343/2011. \(XII. 29.\) Korm. rendelet](#) a környezetvédelmi termékdíjról szóló 2011. évi LXXXV. törvény végrehajtásáról tartalmazza.

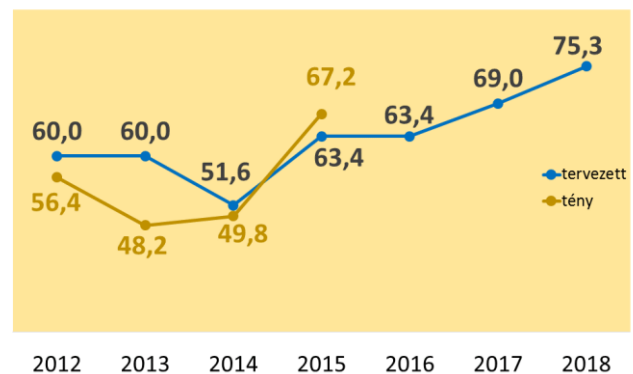
A hatályos törvény módosítására legutóbb tavaly került sor. A **2017. január 1-től érvényes főbb változások** a következők:

- a termékdíj-köteles tartozékok után buszok és áruszállító járművek esetén is lehet átalányt fizetni;
- az egyéni hulladékkezelés esetén a hulladék átadója nem kizárólag csak a végfelhasználó vevő lehet;
- a reklámhordozó papír vonatkozásában szigorodott a termékdíj-kötelezettség keletkezése;

- nem kell termékdíjat fizetni azután a termék után, amely saját célra felhasznált vagy készletre vett termékdíj-köteles termék újrahasznosítás eredményeként, egy korábban belföldön hulladékká vált termékből került előállításra.

Az Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség (OKTF) jogutódlással történő megszűnése után **2017. január 1-től az állami hulladékgazdálkodással kapcsolatos igazgatási feladatokért a [Földművelésügyi Minisztérium](#) felelős.**

1. ábra: A termékdíj összege a költségvetésben, 2012-2018 milliárd Ft

Forrás: Infoszolg/Költségvetési és zárszámadási törvények

HULLADÉKGAZDÁLKODÁS AZ EURÓPAI UNIÓBAN

A termékdíj rendszer háttérét és keretét a hulladékgazdálkodás elvei és szabályrendszere adja meg. A 2008-ban elfogadott átfogó irányelv a hulladékokról és egyes irányelvek hatályaon kívül helyezéséről (2008/98/EK) rögzíti, hogy törekedni kell a **hulladékhierarchia alkalmazására**, és arra, hogy „a szennyező fizet” elvvel összhangban az adott hulladék ártalmatlanításának költségeit a hulladék birtokosának vagy a hulladékot előidéző termék előállítójának kell viselnie. **E költségek egyik forrása a termékdíj is.** Az irányelvet a [2012. évi CLXXXV. törvény a hulladékokról](#) ültette

át a magyar jogrendbe. Az irányelv három kapcsolódó irányelvvel [együtt](#) jelenleg módosítás alatt áll. Az Európai Parlament és az Európai Tanács közös, 2015. decemberében benyújtott irányelv [módosításának](#) célja, hogy tovább javítsák az erőforrás-hatékonyságot és megvalósuljon a valódi [körforgásos gazdaság](#). A módosítások összhangban vannak az erőforrás-hatékonyság útitervvvel ([Resource Efficiency Roadmap](#)), és a [hetedik környezetvédelmi cselekvési programmal](#) (7. Environment Action).

KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG

A [körforgásos gazdaság](#) (angolul [circular economy](#)) elmélete néhány éve jelent meg a tudományos majd a gazdasági életben. Az elmélet szerint itt **az anyagcsere folyamatok zárt körben** („zárt hurokban”, closed loop) **zajlanak, a felhasznált anyagok teljes újrafelhasználására, újrahasznosítására törekszenek**. A cél az, hogy az előállított termékek biológiai és technikai alkotórészei minőségi veszteség nélkül jussanak vissza a természeti és gazdasági körfolyamatokba.

Az elmúlt 150 évben az erőforrás fogyasztó, **lineáris modell vált uralkodóvá**, amelyben a „**kitermel, gyárt, eldob**” mechanizmus működik: a nyersanyagokat kitermelik a környezetből, a termelő előállítja a terméket, a fo-

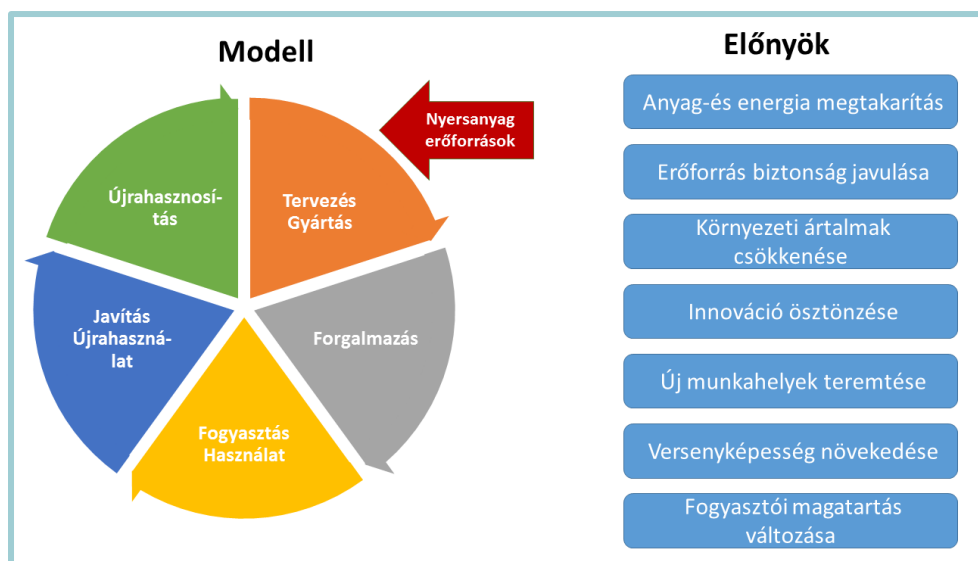
gyasztó elfogyasztja, majd eldobja. Habár a lineáris modell továbbra is uralja a gazdaságot, fenntarthatatlansága egyre több szereplő számára válik nyilvánvalóvá. Vállalatok sokasága kezdett foglalkozni a **körforgásos gazdaság kínálta lehetőségekkel**, melynek irányába [többféle tényező](#) is hat.

Az **elmélet** messze [nem csak a hulladék újrahasznosításáról](#), az anyagáramról szól, hanem **lényeges eleme** a megújuló energia használata és az emberi erőforrásra, az innovációra történő építkezés. A vállalati működés változása mellett [az állam szabályozó politikáján](#) keresztül is jelentős szerepet kap. Jelenleg a fő szabályozást a lánc végére, a hulladékkezelésre irányul, a bemenetre, a nyersanyag és természeti erőforrás felhasználására nem. Az EU Bizottság 2015 végén megjelent, a körforgásos gazdaságra vonatkozó [cselekvési terve](#) is nagyrészt a hulladékgazdálkodási teendőkkal foglalkozik, de emellett rögzíti, hogy az innováció és a beruházások területén is szükséges ösztönzőket alkalmazni az átmenethez. Az EU kutatásra és innovációra vonatkozó hosszú távú stratégiáját a [Horizont 2020](#) keretprogramja tartalmazza.

A körforgásos gazdaság öt alapelve:

1. **A hulladék tápanyag** – a szemetet ki kell iktatni a gazdasági folyamatokból.
2. **A változatosság erény** – a változatos rendszerek ellenállóbbak a külső hatásokkal szemben, mint a csak a hatékonyságon alapuló.

2. ábra: A körforgásos gazdaság

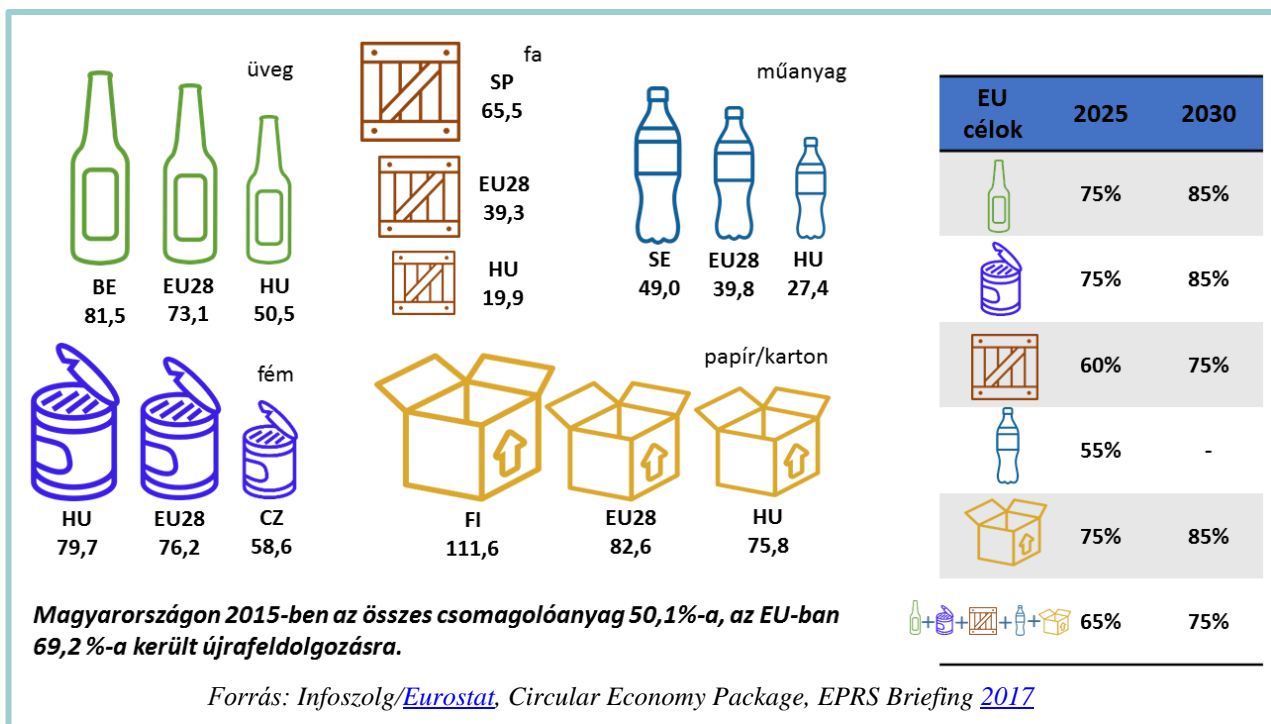
Forrás: [Infoszolg/Körforgásos gazdaságért Alapítvány](#)

3. **Az energiát megújuló forrásból kell kinyerni.**

4. **Az áraknak a valóságot kell tükrözniük** – az ár azt üzeni, hogy az erőforrásokat ésszerűen használjuk fel, az áraknak a tevékenység valódi költségeit kell tükrözniük.

5. **Rendszerekben kell gondolkodni** – fontos annak megértése, hogy a dolgok miként hatnak az egészen belül.

3. ábra: Csomagolóanyag hulladékok feldolgozási aránya egyes EU országokban, 2015 (%)

Források:

- Kelemen István: Környezetvédelmi Termékdíj, Szabályozás, bevallás, ellenőrzés, Vezinfó, 2017.
- [2011.évi LXXXV. törvény](#) a környezetvédelmi termékdíjról
- Változások a termékdíj szabályozás terén 2017. január 1-jétől – [Tax & Legal Alert, 2016. december 22.](#)
- Falcsik István: Környezetvédelmi termékdíj: változások várhatóak a szabályozásban – [rsm.hu, 2017. szeptember 6.](#)
- [szelektivinfo.hu](#) – az Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség, Nemzeti Hulladékgazdálkodási Igazgatóság honlapja
- [2017. évre vonatkozó Országos Gyűjtési és Hasznosítási Terv](#) (OGYHT'17)
- [Az Európai Bizottság Környezetvédelem Főigazgatósága](#) hulladékgazdálkodással kapcsolatos [honlapja](#)
- Az EU statisztikai adatbázisa a hulladékgazdálkodásról – [Environmental Data Centre on Waste](#)
- Circular economy package - Four legislative proposals on waste – [EPRS Briefing, May 2017](#)
- [Körforgásos Gazdaságért Alapítvány](#)
- Cirkuláris gazdaság – egy újabb divatszó, vagy a városok jövője? – [urbact.eu, 2017. január 12.](#)
- Bogdán Zoltán: Körforgásos gazdaság: lineáris helyett cirkuláris modell – [Innoteka.hu, 2016. július 13.](#)
- [2016/51. Infojegyzet:](#) Környezetvédelmi termékdíj 2.
- [2015/47. Infojegyzet:](#) Környezetvédelmi termékdíj
- [2015/49. Infojegyzet:](#) Hulladékgazdálkodás

Készítette: Kardos Krisztina
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486